

OLIMPIADA NAȚIONALĂ „LECTURA CA ABILITATE DE VIAȚĂ”

Etapa națională

10 mai 2024

NIVELUL 2 – clasele a VII-a și a VIII-a

Înainte de a răspunde la cerințele formulate, citește cu atenție precizările de mai jos.

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- În cazul subiectelor care presupun încadrarea într-o limită de rânduri, vei numerota fiecare rând pe care îl vei scrie.
- În cazul cerințelor în care limita maximă de rânduri este precizată, nu se vor lua în considerare rândurile excedentare.
- Timpul de lucru este de trei ore.

Citește cu atenție fiecare text, apoi cerințele și răspunde la fiecare dintre acestea.

SUBIECTUL I

30 de puncte

CARTEA GREȘELILOR FATALE

(fragment)

de Dasha Slater

Bunicul Jack stătea pe verandă, balansându-și o mătură deasupra capului cu o mână.

— Bună dimineața! strigă când îl văzu pe Rufus apropiindu-se. Ignoră moliile! Nu mușcă!

Mișcă mătura cu sălbăticie.

— Marș! Hai! Pleacă de *aici!*

Rufus se opri la jumătatea treptelor de pe verandă cu gura căscată.

În jur de șase *oameni* mici și înaripați se roteau în jurul capului bunicului Jack.

Rufus închise ochii și-i deschise din nou. Clipi rapid. În orice moment, creaturile zburătoare se vor dovedi a fi ceva obișnuit ce doar pare a semăna cu oameni înaripați în miniatură.

— Nu-ți fie frică! strigă bunicul Jack. E o mică invazie, dar nu sunt periculoase.

Îl lovi pe unul dintre micuții oameni care fluturau deasupra capului său, apoi coborî mătura pentru a-l izbi cu furie pe altul, care alerga de-a lungul podelei de pe verandă.

— Stai! țipă Rufus în timp ce creatura se adăposti sub balansoar. Bunicule Jack – nu! Nu sunt moliile!

— Crezi că sunt muște? spuse bunicul Jack, tăind aerul cu mătura ca o sabie, în timp ce intra în casă pe ușa din față. Ei bine, nu sunt vreun savant al gândacilor, dar e o invazie. Ți-e foame, să luăm micul-dejun?

Rufus îl urmă, cu picioarele tremurându-i. Creaturile acopereau fiecare suprafață din mica sufragerie – stăteau cocoțate pe polița șemineului, hoinăreau pe podeaua de pin și se adunau pe canapeaua maro și zbârcită și pe scaunele umflate. Aveau în jur de zece centimetri, aripi ca pielea, în formă de frunze, și o înfățișare costelivă, sălbatică. Rufus își înăbuși un țipăt în timp ce una dintre ele fugi pe deasupra piciorului său stâng.

— Bunicule, șopti. Le vezi și tu?

— Le văd bine, numai că nu îmi dau seama de unde vin.

Bunicul Jack se uită consternat prin cameră.

— După micul-dejun, scuturăm pernele canapelei.

Lui Rufus îi era greu să-și recapete glasul. Oricât de sălbatic și palide păreau creaturile, era evident că nu erau gândaci. Purtau haine făcute din resturi de materiale și ambalaje pentru bomboane, iar unele cărau pachete și cutii, ca și cum se îndreptau undeva. Un grup mic sărea coarda cu două șireturi la un capăt al canapelei. Un alt grup părea să aprindă focul într-un vas de bomboane de la mijlocul mesei de cafea. În timp ce unul dintre ei se chinuia să aprindă un chibrit supradimensionat, Rufus înțelese brusc care ar fi putut fi cauza taburetului ars. Apucă vasul de bomboane plin cu vreascuri. Un cor de gemete se auzi în timp ce goli vasul în șemineu și îl așeză pe poliță.

— Ce zurbagiu idiot, spuse una dintre ele.

— Chiar nu cred că sunt gândaci, bunicule, spuse Rufus. Inima îi bătea în ritmul jocului cu coarda al micuților oameni.

— *Vorbesc.*

— Bâz, bâz, bâz! chicoti bunicul Jack, măturând întregul grup de pe masa de cafea. Presupun că ai putea spune că vorbesc.

Acesta oftă.

— Am încercat să pun hârtie de prins muște, dar pentru fiecare muscă pe care o prind, apar încă douăsprezece.

Arată spre trei fâșii de hârtie lipicioasă ce erau agățate de tavan. Un bărbat mic și foarte enervat, într-un costum maro, se chinuia să se dezlipească de pe una dintre ele.

— De cât timp se întâmplă asta? Întrebă Rufus, holbându-se la omul care se zvârcolea. Bunicul lui chiar nu putea auzi șirul lung și inventiv de înjurături ce ieșea din gura mică a bărbatului?

— Ei bine, după cum am zis, Pajiștea Zânelor a fost în toane proaste toată săptămâna. Apoi, ieri după-amiază situația a început să se înrăutățească. Acum e invazie pe scară largă. Bunicul Jack îi zâmbi lui Rufus.

— Presupun că ar putea fi mai rău. Ar putea fi șerpi. Pun ceainicul pe foc.

De îndată ce se asigură că bunicul Jack era ocupat în bucătărie, Rufus se apropie pe vârfuri de bărbatul în costum maro, care părea a fi făcut din ambalaje pentru bomboane Hershey's și blană de șoarece. Una dintre aripile omulețului era lipită de hârtia de muște. Picioarele i se roteau în aer în timp ce încerca să se elibereze. O mulțime mică de oameni zbura în jurul său, dându-i sfaturi. Vocile lor ar fi trebuit să fie la fel de slabe ca ei, însă pentru Rufus păreau a fi la fel de zgomotoase și clare ca și cum ei ar fi avut statura unui om obișnuit.

— Doar lasă-mă să te trag de mânecă. Te voi elibera, sugeră un bărbat voinic cu aripi uriașe în formă de frunze de iederă.

Costumul său părea a fi făcut dintr-o cravată cu dungi. Apucă de picioarele domnului ghinionist în costum maro, dar reuși numai să dezlipească hârtia de pe tavan. Atât omul, cât și hârtia se rostogoliră pe podea.

— O, vai! spuse cineva din mulțime. Asta nu-i bine.

Omulețul se zvârcoli nebunește, însă cu fiecare mișcare bruscă se lipea și mai mult de hârtie.

— Oprește-te! rosti Rufus printre dinți. Oprește-te, înrăutățești situația!

Înghițind în sec, se ghemui și ridică hârtia de prins muște la nivelul ochilor. Bărbatul era plin de lipici și se încurcase în fâșia de hârtie.

— Stai nemișcat și te voi ajuta, șopti cu vocea liniștitoare pe care o folosea cu păsările de care dorea să se apropie.

Se așternu o liniște bruscă.

— Ochi-limpezi, spuse o femeie într-o rochie de culoarea cerului. Asta e ceva nou.

— Nu, nu e, spuse bărbatul voinic cu aripile în formă de frunze de iederă. L-am văzut afară pe lângă pârau. Niciodată nu mi-a aruncat nici măcar o privire.

Bărbatul în costum maro se uită la Rufus din interiorul mingii de hârtie pentru muște, tremurând de frică sau, poate, de frustrare. Era greu de zis care anume.

— Ei bine, care-i treaba, zurbagiule? Ne poți vedea sau nu?

Rufus dădu din cap, neavând încredere în sine că putea vorbi.

— Nu vă poate vedea toată lumea? șopti acesta.

— Dacă prin *toți* te referi la alți zurbagii, răspunsul este nu, spuse o femeie cu păr alb și subțire. Și cei care *pot* nu spun nimic. Dacă-i duce capul. Își bătu buzele cu degetul arătător.

— De ce?

Bărbatul în costum maro dădu din picioare nerăbdător și tuși zgomotos.

— Hei, zurbagiule, credeam că ai spus că ne vei ajuta!

— Scuze, spuse Rufus. Doar că n-am văzut niciodată...

Se uită la o serie de imagini înrămate ce erau agățate pe peretele de lângă șemineu. Imaginile fuseseră desenate de mama bunicului Jack, celebra autoare de cărți pentru copii Carson Sweete Collins. Acestea înfățișau zâne cu păr auriu și aripi transparente de libelulă cocoțate pe marginile florilor roz. Acele creaturi suple nu semănau deloc cu grămada pestriță din fața sa, cu aripile viguroase și membrele noduroase și totuși – cum altcumva ar fi trebuit să le numească?

— Zâne, spuse femeia cu păr alb. Suntem zâne americane cu sânge verde. Aceasta rânji cu viclenie.

— Nu arătam ca în imagini, nu-i așa? Bănuiesc că nu suntem suficient de frumoase pentru cărțile cu povești.

— Oooo! scoase un tril, cu voce ascuțită, bărbatul în costum maro. Uită-te la mine, sunt o zână cu aripi de borangic! Iată-mă, presar sclipici și fericire!

Făcu o mișcare de dans cât de bine putu, ținând cont de faptul că o mare parte a corpului său era lipită de hârtia de muște. Apoi exclamă:

— Ce-ar fi să-mi dai drumul, zurbagiule?

— Scuze, nu sunt sigur cum...

— Foarfecă! se răsti femeia cu păr alb. Repede, înainte să fie doborât.

Prea uimit pentru a răspunde, Rufus găsi o foarfecă în sertarul unei noptiere și o folosi pentru a îndepărta hârtia lipicioasă de pe hainele și aripile zânei.

— În sfârșit! bombăni omulețul în timp ce își luă zborul.

După o clipă însă căzu la pământ leșinat.

Rufus icni și se duse să îl ridice, însă zâna cu păr alb i-o luă înainte.

— Asta se întâmplă când te entuziasmezi prea tare! Și scoase un sunet dezaprobator.

Apoi, luă o frunză împachetată din geanta pe care o purta în talie și o folosi pentru a-l acoperi pe bărbatul în costum maro.

— Poftim, gânduri ea. O să-ți revii imediat.

Ridică privirea spre Rufus.

— Fugi de aici, zurbagiule! Ți-ai făcut treaba.

Rufus porni spre bucătărie, dar zâna cu rochie de culoarea cerului îi stătea în cale. Ținea ambele mâini înfășurate în jurul mânerului unei valize de două ori mai mari decât ea, pe care o târa gârbovită, cu respirația tăiată.

— Pot să te ajut cu asta? spuse Rufus, vorbind încet, astfel încât bunicul Jack să nu îl audă.

Zâna îi zâmbi.

— Vrei?

Se așeză pe podea, cu aripile verzi și pale căzute. Rufus se aplecă și ridică valiza cu degetul mare și arătătorul. Era surprinzător de grea.

— Uau, ce e în ea?

— Suveniruri. Lucruri efemere, spuse zâna și tuși în pumn. Câteva artefacte pe care le-am adunat în perioada pe care am petrecut-o printre zurbagii. Și, bineînțeles, manuscrisul meu – *Un lexic de expresii zurbagii comune și înțelesul lor, cu exemple din viața de zi cu zi*.

Rufus nu era complet sigur de ceea ce tocmai îi spusese zâna, dar dădu din cap în semn că înțelesese.

— Ce *faceți* aici? întrebă. De ce are toată lumea valize?

— Am auzit clopotul, spuse zâna. Vine trenul. În sfârșit.

Rufus se încruntă.

— Ce tren?

Bănuia că știa deja răspunsul.

— *Trenul spre Tărâmul Verde*, spuse zâna, tonul ei sugerând că acest lucru era evident. Se ridică în picioare, apoi zbură spre umărul lui Rufus.

— Pune-mi, te rog, valiza pe suportul pentru bagaje de lângă ușa din spate. Apropo, mă numesc Iris Birchbattle.

— Rufus Collins.

— Un descendent de-ai lui Carson Sweete Collins, presupun? Ei bine, nu te voi ciupi chiar acum, pentru că mă ajuți cu valiza. Dar să nu crezi c-o să mă abțin după ce terminăm. Adu-mi aminte dacă uit.

— Nu cred c-o voi face, de fapt, spuse Rufus.

Iris oftă.

— Faci cum vrei, spuse, și îl ciupi de lobul urechii. Rufus tresări, uimit că o creatură atât de mică putea fi așa puternică.

— Pentru ce a fost *asta*?

— Eu și Carson Collins avem niște conturi de reglat, spuse Iris. Nu te mai plânge. Dacă ai fi cooperat, aș fi putut aștepta.

Traducere de Antonia Gîrmacea

A. (2 puncte: 0,5 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Scrie, pe foaia de concurs, litera corespunzătoare răspunsului corect.

1. Inițial, bunicul Jack crede că în casa lui este o invazie de

- fluturi.
- gândaci.
- molii.
- muște.

2. Rufus rămâne singur cu omuleții, întrucât bunicul pleacă

- către gară.
- în bucătărie.
- în sufragerie.
- pe verandă.

3. Hârtia de muște de care se prinsese omulețul în costum maro atârână de
- canapea.
  - podea.
  - șemineu.
  - tavan.
4. Pentru a elibera omulețul, Rufus aduce o foarfecă
- de pe noptieră.
  - dintr-un sertar.
  - din bibliotecă.
  - dintr-o valiză.

B. (4 puncte: 0,5 p. pentru fiecare idee plasată corect)

Stabilește ordinea logică și temporală a următoarelor idei ale textului, apoi notează pe foaia de concurs doar cifrele corespunzătoare acestora, într-o casetă similară celei de mai jos.

--	--	--	--	--	--	--	--

- Băiatul află ce fac zânele în casa bunicului.
- Bunicul Jack și Rufus intră în casă.
- Iris Birchbattle află că Rufus este urmașul unei celebre autoare de cărți pentru copii.
- În încercarea de a se elibera din hârtia de muște, omulețul se lipește și mai tare.
- Rufus află de la zâne că nu toți oamenii le pot vedea.
- Rufus clipește în speranța că tot ce vede este o iluzie.
- Rufus observă că un omuleț atârână de hârtia de muște.
- Omulețul în costum maro este eliberat de Rufus.

C. (12 puncte: 3 puncte pentru răspunsul corect la fiecare dintre cerințe)

Răspunde, pe foaia de concurs, prin enunțuri, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

- Precizează două trăsături fizice ale zânelor care invadaseră casa bunicului Jack.
- Menționează două obiecte care se află în geamantanul lui Iris Birchbattle.
- Prezintă o trăsătură morală a lui Rufus.
- Explică motivul pentru care lui Rufus îi este greu să creadă că omuleții văzuți sunt zâne.

D. (12 puncte)

Imaginează-ți că ești Iris Birchbattle și îți amintești de neînțelegerile pe care le-ai avut cu doamna Carson Sweete Collins.

Redactează o pagină de jurnal, de maximum 20 de rânduri, în care să explici de ce, în calitate de scriitoare, voi două vedeți diferit lumea.

SUBIECTUL al II-lea

20 de puncte

VERDELE: ISTORIA UNEI CULORI MAGICE

de Michel Pastoureau

Majoritatea animalelor verzi din bestiare* trăiesc în apă sau frecventează lumea apelor. Culoarea verde amintește de caracterul lor malefic, dar mai ales de legătura lor cu universul acvatic. În Evul Mediu, apa este concepută și reprezentată, în general, ca verde. Așa cum vom vedea în capitolul următor, ea va rămâne astfel până târziu în Epoca Modernă, în special în documentele cartografice. Mările și oceanele, fluviile și râurile, lacurile și iazurile trec foarte lent de la verde la albastru între secolele al XV-lea și al XVII-lea.

Acest verde apos din bestiar este și un verde vâscos. Atenți să redea detaliile de pe suprafețele corporale, miniaturistii și pictorii medievali sunt dibaci în redarea acestei idei de vâscozitate prin linii ondulate sau prin motive ornamentale în formă de solzi, pictate în diferite nuanțe

de verde. Pe trupul sirenelor, al dragonilor sau al crocodililor, artiștii nu ezită să deschidă culoarea cu apă și să exploateze lianții produși din diferite materii pentru a obține un verde omogen și lipicios.

Apos, vâscos, acest verde negativ este uneori verzui, deci culoarea nu este nici vie, nici deschisă, ci mai mult sau mai puțin cenușie, stinsă, albicioasă. În reprezentările imagistice, ca și în realitate, această tonalitate verzuie (care se exprimă în latina medievală prin adjectivul *subviridis*) e întotdeauna tulburătoare. [...]

Trebuie să adăugăm aici și ființele misterioase care trăiesc în natură, uneori în grajduri sau chiar în case: spiridușii din ierburi și din păduri, copacii vii, elfii, duhurile din mine, trolii din munți, kobolzii germanici, koriganii bretoni și drăcușorii nocturni. Aceștia sunt foarte numeroși în Evul Mediu și mulți vor supraviețui în folclorul modern. Unii sunt buni, alții fac rău, alții sunt schimbători sau poznași. Chiar dacă numele și aspectul lor diferă în funcție de epocă și de loc, toți aparțin aceleiași lumi stranie dintre natural și supranatural. Frecvența verdelui de pe corpul sau hainele lor subliniază legăturile pe care aceste creaturi le au cu lumea vegetală și cu diferite rituri. [...]

Verdele vrăjitoarelor ține de o simbolistică asemănătoare, dar, spre deosebire de simbolistica nimfelor, a elfilor sau a copacilor vii, aceasta este total negativă.

Traducere de Teodor-Florin Zănoagă

*bestiar – antologie medievală de fabule sau de povestiri alegorice cu animale

A. (8 puncte: 2 puncte pentru fiecare răspuns corect)

Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, valorificând textul dat.

1. Notează cu ce culoare era reprezentat pe hartă universul acvatic până în secolul al XV-lea.
2. Precizează o modalitate prin care artiștii medievali au redat ideea de vâscozitate.
3. Menționează două ființe magice despre care se crede că trăiesc în universul vegetal.
4. Prezintă o semnificație a secvenței „Frecvența verdelui de pe corpul sau hainele lor subliniază legăturile pe care aceste creaturi le au cu lumea vegetală și cu diferite rituri”.

B. (12 puncte)

Redactează un articol pentru revista școlii, de cel mult 20 de rânduri, în care să-ți exprimi opinia despre relația dintre emoție și culoare în pictură sau în arta fotografică. În redactarea răspunsului, vei valorifica textul dat și experiența personală.

SUBIECTUL al III-lea

10 puncte

**(Se vor acorda câte 3 puncte pentru cerințele 1 și 2, respectiv 4 puncte pentru cerința 3.)
Formulează, sub formă de enunțuri, răspunsuri la fiecare dintre următoarele cerințe, referitoare la textul multimodal.**

1. Precizează un posibil destinatar al afișului.
2. Menționează evenimentul promovat în cadrul afișului.
3. Prezintă, în 5-10 rânduri, relația dintre întrebarea de pe afiș și imagine.

Radio
România

din 1928

târgul internațional
gaudeamus
carte de învățătură

20 - 24 noiembrie

2013

TU CU CE FRECVENȚĂ
CITEȘTI?

Invitat de onoare

Pavilionul Central Romexpo
miercuri - vineri: 11.00 - 20.00
sâmbătă - duminică: 10.00 - 20.00

www.gaudeamus.ro